

STANOWISKO Nr VIII/ 3/2022
NACZELNEJ RADY APTEKARSKIEJ
z dnia 26 października 2022 r.

w sprawie pilnej konieczności znowelizowania ustawy o tzw. aptece dla aptekarza

Na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 2, 3, 4 i 11 ustawy z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1850, z późn. zm.), Naczelna Rada Aptekarska wyraża następujące stanowisko:

§ 1.

1. Naczelna Rada Aptekarska apeluje do przedstawicieli władzy wykonawczej i ustawodawczej o podjęcie pilnych działań zmierzających do znowelizowania ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1977, z późn.zm.) w celu uszczelnienia przepisów, które statuują zasadę, że prawo do uzyskania zezwolenia na prowadzenie apteki ogólnodostępnej posiada:
 - 1) farmaceuta posiadający prawo wykonywania zawodu, prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą;
 - 2) spółka jawna lub spółka partnerska, której przedmiotem działalności jest wyłącznie prowadzenie aptek, i w której wspólnikami (partnerami) są wyłącznie farmaceuci posiadający prawo wykonywania zawodu, o którym mowa w pkt 1.
2. Doświadczenia ostatnich pięciu lat obowiązywania znowelizowanej ustawy – Prawo farmaceutyczne pokazują, że zasada tzw. apteki dla aptekarza jest powszechnie naruszana lub omijana. W konsekwencji apteki w Polsce są w dalszym ciągu przejmowane przez podmioty, które nie spełniają wymagań do uzyskania zezwolenia w myśl nowych przepisów, w szczególności podmioty reprezentujące obcy kapitał.
3. Należy podkreślić, że wprowadzenie ustawowej zasady o tzw. „aptece dla aptekarza” uzasadnione było ważnym interesem publicznym, w szczególności koniecznością wyeliminowania lub ograniczenia szeregu patologii na rynku aptecznym, które godziły w dobro pacjentów oraz farmaceutów, takich jak:
 - 1) wywóz leków za granicę w ramach nielegalnego procederu tzw. „odwróconego łańcucha dystrybucji”;
 - 2) nadużywanie, polipragmazja oraz marnotrawienie niewykorzystanych leków przez pacjentów w ramach agresywnych akcji marketingowych organizowanych w aptekach, będących własnością nie-farmaceutów, czyli osób niepodlegających odpowiedzialności z tytułu popełnienia przewinienia zawodowego;
 - 3) masowe upadanie polskich aptek indywidualnych;
 - 4) przejmowanie rynku obrotu lekami przez zagraniczny kapitał;
 - 5) niepłacenie w kraju podatków przez zagraniczne sieci apteczne;
 - 6) duża koncentracja aptek na terenach miejskich;
 - 7) pozbawienie pacjentów dostępu do leków na terenach wiejskich;
 - 8) pauperyzacja zawodu farmaceuty skutkująca coraz mniejszym zainteresowaniem studiami na kierunku „farmacja”;
 - 9) naruszanie niezależności zawodowej farmaceutów oraz nieakceptowalne społecznie umniejszanie znaczenia ich roli w systemie ochrony zdrowia;

- 10) brak określenia jasnych zasad odpowiedzialności za czynności podejmowane w aptece (wobec prowadzenia aptek przez grupy kapitałowe, zbudowane kaskadowo, składające się z powiązanych spółek, itp., nierzadko zlokalizowane w rajach podatkowych);
 - 11) spadek poziomu fachowości aptek;
 - 12) wzrost komercyjnego charakteru prowadzenia aptek kosztem usług *stricte* zdrowotnych;
 - 13) rozprzestrzenianie się niepożądanych powiązań gospodarczych o charakterze kapitałowo-osobowym, niemożliwym do monitorowania i sankcjonowania przez organy Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej.
4. Ponadto, ustawa o tzw. „aptece dla aptekarza” zakładała osiągnięcie m.in. następujących celów pozytywnych:
- 1) wzmocnienie niezależności zawodowej farmaceutów;
 - 2) zwiększenie jakości i zakresu usług farmaceutycznych świadczonych w aptekach;
 - 3) zagwarantowanie lepszej dostępności do produktów leczniczych, przede wszystkim pacjentom zamieszkującym tereny wiejskie i mniej zaludnione;
 - 4) zwiększenie wpływów do budżetu państwa poprzez wyeliminowanie zjawiska wyprowadzania przez zagraniczne sieci apteczne zysków do państw uważanych za raje podatkowe.
5. Z uwagi na naruszanie i omijanie przepisów wprowadzonych ustawą o tzw. „aptece dla aptekarza”, pomimo upływu ponad pięciu lat ich obowiązywania zasadnym jest stwierdzenie, że wskazanych celów nie udało się w pełni osiągnąć, chociaż nadal są aktualne.
6. Naczelna Rada Aptekarska stwierdza, że bez interwencji ustawodawcy niebezpieczny z punktu widzenia społecznego proces przejmowania rynku aptecznego przez obcy kapitał, w tym również ten, który jest zarejestrowany w państwach uważanych za raje podatkowe, w krótkiej perspektywie czasowej doprowadzi do całkowitej utraty kontroli państwa nad rynkiem detalicznego obrotu produktami leczniczymi. W dłuższej perspektywie czasowej skutkować to będzie monopolizacją obrotu detalicznego produktami leczniczymi, „dyktatem” cenowym dla polskiego płatnika, co w efekcie spowoduje zapaść w systemie zaopatrzenia polskich pacjentów w produkty lecznicze, czego symptomy obserwujemy już obecnie.
7. Naczelna Rada Aptekarska stoi na stanowisku, że ostatnie lata pandemii koronawirusa po raz kolejny potwierdziły doniosłą rolę farmaceutów oraz prowadzonych przez nich aptek ogólnodostępnych w systemie ochrony zdrowia.
8. Naczelna Rada Aptekarska stanowczo stwierdza, że farmaceuci, będący właścicielami aptek, zasługują na ochronę państwa oraz umożliwienie im funkcjonowania na rynku aptecznym na zasadach uczciwej konkurencji. Z tożsamej ochrony korzystają farmaceuci w wielu innych krajach Unii Europejskiej, np. w Niemczech, we Francji, w Danii, w Hiszpanii, w Austrii, w Chorwacji, w Grecji, w Finlandii, w Luksemburgu, w Słowenii etc.
9. W ocenie Naczelnej Rady Aptekarskiej niedopuszczalną jest sytuacja, w której ustanowione przez polskiego ustawodawcę ograniczenia w liczbie prowadzonych lub kontrolowanych aptek, a także inne ograniczenia (np. podmiotowe) nie obowiązują sieci aptecznych, w tym również tych, które są prowadzone przez zagraniczne grupy kapitałowe. Podobnie niedopuszczalną jest sytuacja, w której naruszenia ww. wymagań w zakresie

prowadzenia aptek nie są we właściwy sposób sankcjonowane przez odpowiednie organy państwa.

10. Tego rodzaju sytuacja rodzi stan faktycznej i prawnej nierówności, z pokrzywdzeniem indywidualnych farmaceutów.

§ 2.

Stanowisko wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz NRA

dr n. farm. Lucyna Samborska

Prezes NRA

mgr farm. Elżbieta Piotrowska-Rutkowska